

Ritecz György

A migráció és a bűnözés viszonya a külföldiek által Németországban elkövetett bűncselekmények tendenciái alapján – 1. rész

DOI 10.17047/HADTUD.2019.29.4.80

A félváltás távolság lehetővé teszi, hogy az adatok alapján, a politikai és média-megközelítéstől eltérő, az objektív valóságot hitelesebben bemutató vizsgálat eredményeképpen mutassuk be, miszerint a 2015-ös tömeges, irreguláris migráció hatással volt-e és ha igen hogyan hatott Németország bűnügyi helyzetére, pontosabban a bűnügyi adatokra.

Négy évvel a tömeges illegális migrációs hullámot követően, ideje megvizsgálni, hogy az irreguláris migránsok milyen hatással vannak a biztonságra, a bűnügyi helyzetre. Ezen ismeretek talán érdekesekek lehet a katonáink számára is, különös tekintettel arra, hogy 2019 nyarán ismét jelentős létszámmal vesznek részt hazánk külső határainak határőrizeti feladataiban.¹

A 2015-ös tömeges irreguláris migráció lényegében meglepte és megrázta Európát,² a politikai szférát és az állampolgárok többségét is, sőt, a közbeszédet még azóta is meghatározza.³ Pedig a migrációs hullám gyakorlatilag elült, mégis sokan a „migránsoktól”⁴ féltik a biztonságot, félnek, hogy feleségüket, leányukat „ezek” megerőszakolják, az utcán megtámadják, megölik, illetve terrorcselekményeket⁵

1 <https://honvedelem.hu/cikk/ujra-vedik-a-katonak-a-hatart/> (Letöltve: 2019. 06. 14.)

2 A migrációs hullám lényegében Európát csak minimális mértékben érintette, más földrészeket, más térségeket sokkal súlyosabban érint a menekülők kérdése. Például a menekültek 86%-a fejlődő országokban talál menedéket. Részleteket lásd: Ritecz – Sallai (2016).

3 A 2015-ös tömeges méretű illegális migrációs helyzet összetevőit és fő ismérveit Kui László 2017-ben részletesen feldolgozta a Magyar Rendészetben megjelent tanulmányában *A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon* címmel.

4 Terjedelmi okokból itt nem részletezem, hogy maga a megnevezés is téves, aki a helyes, pontos fogalom használatot meg kívánja ismerni annak ajánlom Ritecz György: *A Migráció a XXI. század kezdetén* című könyvének tanulmányozását, lásd: 7–23. old.

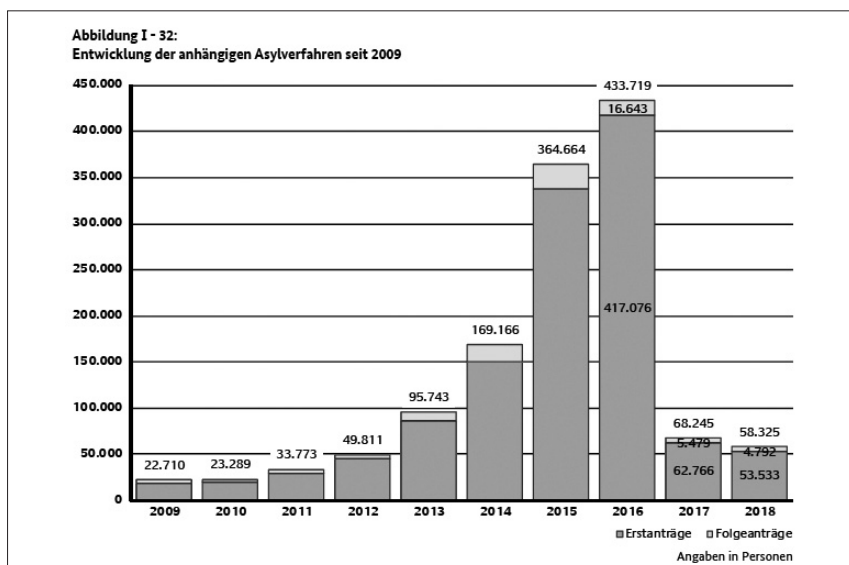
5 Valós tényeket lásd: Ritecz (2016, 103–123).

követnek el. Mennyire megalapozottak e félelmek? Vagy, ahogy Póczik fogalmazza: „... vajon a menedékkérők megjelenése fokozza-e a bűnözés terjedelmét, s ha igen, vannak-e olyan területek, amelyek kitüntetett figyelmet érdemelnek”.⁶ Ahhoz, hogy valós információval rendelkezünk, talán célszerű az egyik leginkább befogadó ország hírében álló Németország adatait megvizsgálni.

A migráció

Az Eurostat adataiból⁷ ismerhető, hogy nemcsak a legmagasabb a bevándorlás Németországban az EU országai között, de itt emelkedik legdinamikusabban is. 2016-ban az EU-ba bevándoroltak 23%-a Németországot választotta, míg a második Nagy-Britanniába a bevándorlók 13%-a ment. 2009-hez képest 2015-ben közel négy és félszeresére nőtt az adott évben Németországba bevándoroltak száma.⁸ Ez azt jelezheti számunkra, hogy ideális alanya a kutatásnak Németország. De mint tudjuk, a bevándorló nem azonos a menekülttel ezért nézzük meg, hogyan is alakult a menekültkérelmek száma Németországban.

A menekültek

1. ábra.

A Németországban folyamatban lévő menekültügyi eljárások 2009 óta⁹

(Forrás: Das Bundesamt in Zahlen 2018. Asyl, 62. old.)

⁶ Póczik (2017, 156)

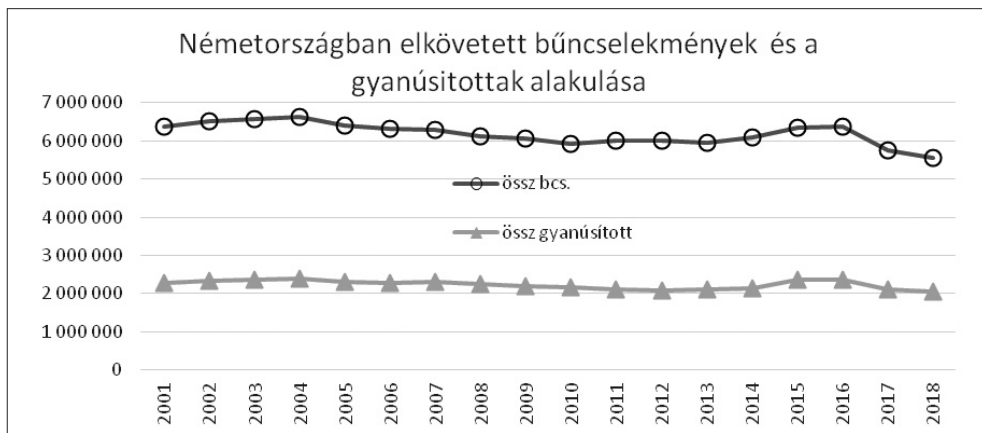
⁷ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00176/default/table?lang=en> (Letöltve: 2019. 06. 16.)

⁸ Igaz azóta majdnem a felére (40,6%-al) csökkent az évente bevándorlók száma.

⁹ Jelmagyarázat: *Erstanträge* – először benyújtott kérelem, *Folgeanträge* – további kérelem. Külön köszönet prof. Dr. Fórizs Sándornak a szakmai és szaknyelvi támogatásért.

Az 1. ábrából is jól látható, hogy nemcsak a bevándorlók, hanem a menekültek száma is drasztikusan megemelkedett az elmúlt tíz évben, Németországban. Ez megerősíti azt az elgondolásunkat, hogy szinte optimálisan választottuk ki a vizsgálatunknak ezt az országot. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy 2016-ban az EU országai-ban benyújtott menekültekérelmek 59,9%-t Németországban regisztrálták.¹⁰ Ebből eredően egyesek szerint „Az Európába érkező muszlimok, különösen a magukat az iszlám elkötelezettjeinek érző arabok körében erős identitásbeli és státuszfeszültség keletkezik...”¹¹

A bűnügyi adatok

2. ábra.

A Németországban elkövetett bűncselekmények és gyanúsítottak száma 2001–2018

(A szerző által készített ábra. Forrás: Bericht zur Polizeilichen Kriminalstatistik (PKS) 2009-től 2018 számig)¹²

Mielőtt belemegyünk a bűnügyi adatok elemzésébe, meg kell jegyeznünk, hogy csak akkor kaphatunk reális képet, ha van viszonyítási alapunk. Tekintettel arra, hogy egyes országokban más-más a büntető törvénykönyv és a büntetőeljárás rend, illetve a statisztikai rendszer is, így más ország adataival való összevetés igencsak kockázatos lenne.¹³ Erre csak egy példát nézzünk. Mint tudjuk Magyarország lakosságához képest Németország lakossága több mint nyolcszorosa, így gondolhatnánk, hogy az elkövetett bűncselekmények száma is viszonylag arányosan alakul. Vagyis a 2018-ban hazánkban felfedezett 199 830 bűncselekmény alapján gondolhatnánk, hogy 1,6 millió bűncselekmény körül alakul a német érték. Ezzel szemben a 2. ábra alapján látjuk, hogy a tényleges érték ennek több mint a háromszorosa. Ezért sokkal célszerűbb, ha viszonyítási alapként az adott ország adatainál maradunk, vagyis az időbeni változást,

¹⁰ Eurostat. http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/MIGR_ASYAPPCTZA

¹¹ Póczik (2017, 158)

¹² Bundesrepublik Deutschland und die PKS-Statistiken auf der BKA-Homepage (www.bka.de).

¹³ Lásd bővebben: Mátyás Szabolcs – Sallai János (2014): Kriminálgeográfia.

mondhatnánk a trendet célszerű vizsgálni.¹⁴ Ezen túl Korinek László akadémikus intelmét is megfogadjuk, mely szerint a bűnözés mértékének, változásának megítéléséhez nem elegendő az abszolút bűnügyi statisztikai adatok elemzése. Célszerűbb a hosszabb időintervallumban való vizsgálódás és a változások irányának megfigyelése.

A hosszabb időszámban vizsgálva – akár a német egyesülestől – látható, hogy egyfajta csökkenő trend (kisebb hullámzással) érzékelhető az elkövetett bűncselekmények vonatkozásában. Vagyis a közel 7 milliós nagyságrendről 5,5 millió közelébe süllyedt az ismert bűncselekmények száma. Eközben az elkövetők – pontosabban *gyanúsítottak*, mivel a német (rendőri) statisztika ezt tartja nyilván – száma lényegében stagnál 2,3 millió fős szinten. Ha részletesebben megnézzük, láthatjuk, hogy a gyanúsítottak száma az 1993-as közel 2 milliós szintről (2 051 775) fokozatosan emelkedett 2004-ig a 2,4 milliós (2 384 268) szintig. Majd esni kezdett egészen 2012-ig ismét a 2 milliós (2 094 118) szint közelébe. Miért is lehet ez fontos?

2004-ben ugyanis az ún. „tízec” csatlakoztak az Európai Unióhoz és a Schengen térséghez. Vagyis tíz új tagállam (köztük hazánk is) vált az európai közösség részévé és a belső határokon az ellenőrzés megszűnt. Az ehhez kapcsolódó feltételezés az volt, hogy az ellenőrzés elmaradása „biztonsági deficitet” fog eredményezni, ami azt jelentette volna, hogy több bűncselekmény és több elkövető észlelhető a régi és az új tagállamokban egyaránt.

Igaz, bele lehet kötni a gondolatba, mert csak 2007. december 21-től¹⁵ szűnt meg ténylegesen a belső határokon a határellenőrzés, mivel ekkor történt meg a teljes jogú schengeni csatlakozás. De látjuk, a német gyanúsított adatok 2007-ben is töretlenül csökkenést mutattak. Ez arra utal, hogy vagy nem volt kellően megalapozott a feltételezés a biztonsági deficit kialakulásáról, vagy az úgynevezett kompenzációs intézkedések voltak eredményesek. Ennek elemzésébe itt most nem mennénk bele, mivel nem tartozik szorosan a témához, de érdemes elgondolkodni rajta. Annál is inkább, mivel a Németországban ismerté vált bűncselekmények száma is éppen 2004-től kezdett csökkenni (ld. 2. ábra).¹⁶

Azt is láthatjuk, hogy 2013-tól mind a Németországban ismerté vált bűncselekmények száma, mind a gyanúsítottak száma elkezdett emelkedni. 2016-ig szinte folyamatos az emelkedés (igaz abban az évben a növekedési ütem megtört), a bűncselekmények száma három év alatt 6,9%-al emelkedett. Majd jön a 2017-es év, melyben az ismertté vált bűncselekmények száma az addigi legkisebbre esett (5 761 984), mely egy év alatt 9,6% csökkenést jelentett. 2018-ban további 3,6%-ot esett az eddigi legalacsonyabb szintre, 5,5 millió cselekményre. A gyanúsítottak száma 2015-ig nőtt ütemesen és így gyakorlatilag két év alatt 13,1%-al növekedett, majd a 2016-ban egy enyhe visszaesés jelentkezett, aztán 2017-ben 250 ezerrel csökkent a bűncselekménnyel gyanúsítottak száma, vagyis ismét a 2012–13-as, 2,1 milliós szintre csökkent a számuk. 2018-ban további 61 ezer fővel csökkent a gyanúsítottak száma, így az egyesült

14 Nagyon jó elemzéseket készített Fórizs professzor, de nehéz viszonyítani az általa leírtakat. Lásd: Fórizs (2016, 2017, 2018)

15 A szárazföldi és vízi határokon, míg a légi határokon 2008. március 28-tól.

16 Érdekes módon a legtöbb európai országban 2002–4 között egy csökkenő trend indult el az ismert bűncselekmények számát tekintve, hazánkban már 1998-tól.

németországi legkevesebb gyanúsított érték szerepel a statisztikákban valamivel 2 millió felett.

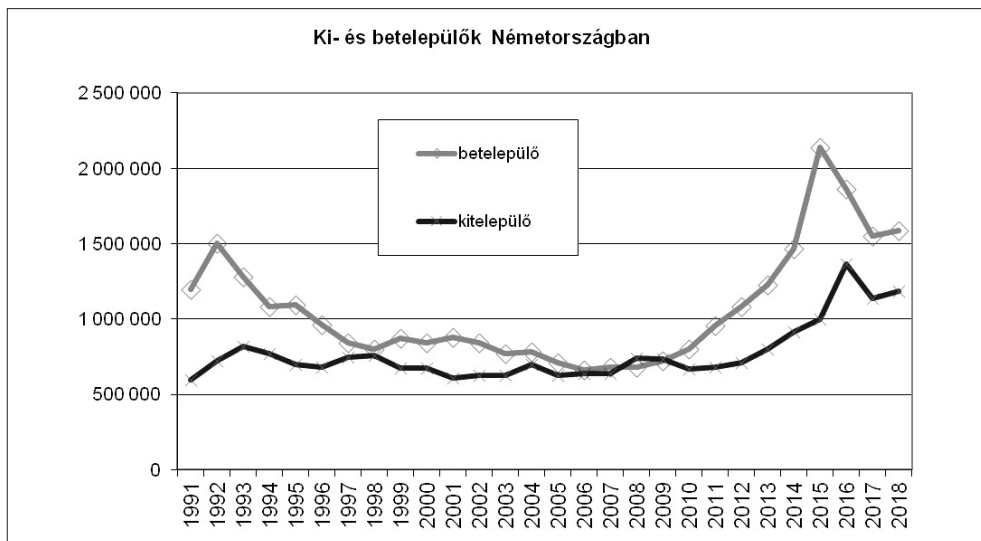
Tehát az évtized közepén két-három éves periodusban nőtt az ismertté vált bűncselekmények száma és a cselekményekkel meggyanúsítottak száma is megemelkedett, majd a korábbi szintre, illetve ez alá – történelmi minimumra – csökkent.

Ez alapján úgy tűnik, lehet összefüggés a tömeges irreguláris migráció és a bűnözés emelkedése, hullámlása között Németországban. Azért szükséges ezt részletesebben is megvizsgálni, annál is inkább, mert a bűnügyi statisztikában (eddig) csak az összes gyanúsított értékét néztük, vagyis ebben benne vannak a német állampolgárok és a külföldiek egyaránt. Pontosabban „nem német”, mert a PKS (Polizeiliche Kriminalstatistik) ezt a kifejezést használja, „Non-German suspects”.

Azért is megkerülhetetlen a további vizsgálat, mivel például az említett emelkedés időszakában, vagyis 2013–2016 között a Németországba érkezett turisták száma is éppen 12,7%-al¹⁷ növekedett. Ezen kívül kevésbé közismert, hogy nemcsak a bevándorlás magas Németországba, hanem az onnan történő kivándorlás is.

Tudjuk, hogy az európai országok közül Németországba vándorolnak a legtöbben, a 3. ábra már azt is megmutatja, hogy az elmúlt közel három évtized alatt a kitelepülők száma évente szinte megegyezett a betelepülőkével. Ezen belül is

A be- és kivándorlók

3. ábra.

A Németországba be- és kitelepülők alakulása 1991–2018 között

(A szerző által készített ábra. Forrás: Migrationsbericht 1999 és 2018 adatai)

17 World Tourism Organization (UNWTO). <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL> (Letöltve: 2017. november 22.)

természetes módon a külföldiek dominálnak. Azt is világosan láthatjuk, hogy az utolsó évtizedben drasztikusan megnőtt a betelepülők száma és annak ellenére, hogy a kitelepülők száma is szinte megduplázódott, a migrációs hozadék egyértelmű. Az adatokból az is világosan látszik, hogy a 2015 évi kiugró „betelepülői” érték a következő években negyedével esett, míg a kitelepülők száma csak tizedével.

Célszerű megnézni azt is, hogy honnan is jönnek a Németországba betelepülők.

Az adatok vizsgálata,¹⁸ a trend, illetve a nagyságrend azt mutatja, hogy az elmúlt évtizedekben végig az Európából érkezők voltak a meghatározók, de még az utolsó évtizedben is a kelet-közép-, illetve a nyugat-európai országok polgárai érkeztek nagy számban és nem a médiában, illetve a közvélekedésben emlegetett afrikaiak és ázsiaiak.¹⁹

Azt láttuk már, hogy az utóbbi négy évben nőtt, majd visszaesett a statisztikailag kimutatható bűnözés Németországban, de azt is, hogy a külföldiek jelenléte, illetve annak növekedése régebbi keletű, már több mint egy évtizedes, így direkt kapcsolat így nem állapítható meg.²⁰

Ennek igazolására, avagy cáfolatára sokkal alkalmasabb lehet a külföldiek által elkövetett bűncselekmények statisztikáinak elemzése.

Nem németek által elkövetett bűncselekmények

A külföldiek által elkövetett bűncselekmények vonatkozásában nagyon jó orientációs alapot adhat a bűncselekményekkel meggyanúsítottak tartózkodási jog szerinti megoszlásának alakulása, melyet sajnálatos módon a PKS-ek csak 2011-ig tartalmaznak. Ezzel együtt az adatokból²¹ kiderül, hogy az elmúlt harminc évben a külföldiek által elkövetett bűncselekmények változásában leginkább az illegálisan érkezők (irreguláris migráns) és a menedékkérők által elkövetett (pontosabban ezzel meggyanúsított) bűncselekmények játszottak vezető szerepet (korábban). Vagyis a külföldiek által elkövetett ismert bűncselekmények száma ténylegesen akkor nőtt meg, amikor e két kategóriába tartozó cselekmények szám megugrott. A szocialista világrendszer összeomlása után, mikor nagy vándorlási hullám indult meg, akkor volt magas a gyaníthatóan külföldiek által elkövetett bűncselekmények száma, amikor az illegálisan érkezettekhez évente közel másfélszáz ezer bűncselekmény volt köthető, míg a menedéket keresőkhöz további 100–200 ezer bűncselekmény kapcsolódott. Vagyis az összeselekmény közel 20–20%-át (együtt 40%) tették ki. Az ezredforduló előttől viszont folyamatosan csökkenni kezdett az irreguláris és a menedékkérőkhöz köthető

18 Forrás: Fakten statt Stimmungslage *Malteser Migrationsbericht 2017*, Stiftung Malteser Migrationsbericht Köln 2017. pp. 22. Megjegyzendő, hogy ez a legszélesebb értelmű adatkör amit vizsgálunk. Vagyis a betelepülőkn és a menekülteken (és kapcsolódó társ fogalmak alá tartozó személyeknek) kívül ide tartoznak a különböző tartózkodási engedéllyel rendelkezők is.

19 Hasonló következtetésre jutottak mások is. (Deák – Gáspár – Háncs – Révai 2016)

20 Megjegyzendő, hogy Németország demográfiai problémáira is egyfajta megoldásnak gondolja a külföldiek növekvő számú jelenlétét területén, szemben például Oroszországgal, ahol az egyes határ menti övezeteiben potenciális veszélyként számolnak a „demográfiai expanzió”-val. (Deák 2018)

21 Forrás: Bericht zur Polizeilichen Kriminalstatistik 1992-től 2012 számig.

bűncselekmények száma és ezzel együtt az összes nem német által elkövetett bűncselekmény is, sőt a belső arányok is jelentősen megváltoztak. Az ezredforduló első évtizedének végére a bűncselekményekkel gyanúsított irreguláris migránsok száma ötvenezer alá csökkent, ezzel együtt az összes cselekményen belüli arányuk 10% alá esett. Ugyanezen időben a menedékkérőkhöz kötött bűncselekmények száma éves szinten 20 ezres érték közelébe zuhant és így a belső arányuk is 5% alá került.

Sajnálatos, hogy az ilyen jellegű statisztikai szolgáltatás 2012-től²² nem áll rendelkezésre, pedig az elmúlt 4-5 évben történt változásokat jól mutathatná ezen megközelítés. A fentieken túl viszont jól érzékelhető az „egyéb” kategória súlyának és jelentőségének megváltozása. Addig, amíg a kilencvenes évek elején százezres nagyságrendet sem érte el a hozzájuk köthető gyanúsítások száma, addig 2011-ben már meghaladta a 264 ezres számot, míg a belső arányuk 20% alatti szintről indult és az utolsó ismert adat szerint már gyanúsítottak több mint fele (54,7%) az egyéb tartózkodási jogcím alá esett. Ez is jelzi a nemzetközi összehasonlíthatóság nehézségét, az eltérő jogi megközelítést, de egyben azt is, hogy az értékelt időszakban jelentős jogszabályváltozások történtek, egyre több új tartózkodási jogcím került meghatározásra, melyek a korábbi statisztikákban értelemszerűen nem szerepelnek, illetve nem úgy. Lényegét tekintve az „egyéb” kifejezés egy összetett csoportot rejt,²³ mely például tartalmazza egyebek mellett a „megtűrteteket”,²⁴ menekült kérelmi döntésük fellebbezésének eredményét várókat, munkanélkülieket.²⁵

Azt mindenesetre leszögezhetjük, hogy az adatok alapján Németországban a nem németek által elkövetett bűncselekmények zömét a valamilyen jogszerű (széles értelemben vett) tartózkodási engedéllyel (ide értve a turistától a menekültig) rendelkező személyek követték el, illetve őket gyanúsították meg a német hatóságok.

Nézzük kicsit részletesebben a XXI. századi adatokat! (Ábra következő oldalon!)

A német bűnügyi adatokból (4. ábra) jól kivehető, hogy 2004-et követően egyre kevesebb bűncselekményt regisztráltak, majd 2013-tól enyhe emelkedés érzékelhető, de a 2016-os érték (6 372 526), még mindig elmarad a 2004 évi adatoktól (6 633 156), majd a 2017-ben történt esés, majd a 2018-as további csökkenés lényegében megerősíti a korábbi csökkenő trendet. Ugyanez a trend érvényesül az (összes) gyanúsítottak vonatkozásában is, vagyis 2004-től csökkenés, majd 2013-tól emelkedés, mely nem éri el a 2004-es szintet, majd 2017-es és 2018-as csökkenés.

Az ábrán láthatjuk még a német és nem német gyanúsítottak számának alakulását is. Szintén 2004-től mindkét kategória csökkenést mutat, csak míg a németek egész végig 2018-ban is csökkenő trendet jeleznek, addig a nem németeknél a meggyanúsítottak száma enyhe emelkedésbe kezdett már 2009-től, jelentős, 300 ezres ugrás viszont 2015-ben következett be, majd egy év stagnálás után 2017-ben 200 ezres

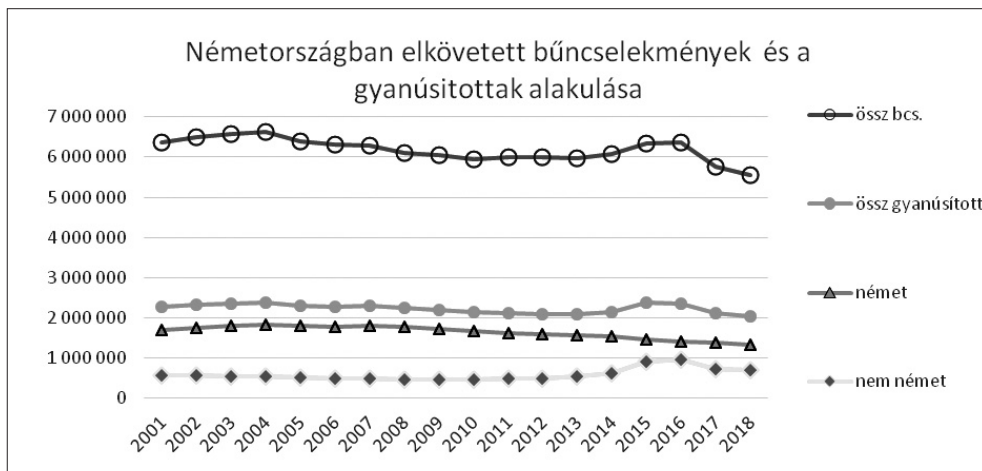
22 Érdekes és sajnálatos módon a külföldi állampolgárok és a bűnözés kapcsolata Magyarországon című kiadvány, ENYÜBS adatok ismertetése, nyilvánossá tétele is 2012-től szűnt meg.

23 Die „Sonstigen” umfassen eine heterogen zusammengesetzte Restgruppe, zu der z. B. Erwerbslose, nicht anerkannte.

24 Duldung – lényegét tekintve (szerző értelmezése) menekült, vagy befogadotti státuszra nem jogosult, de vele szemben a visszaküldés tilalma (non-refoulement elve) érvényes.

25 A szerző fordítása.

4. ábra.

Németországban elkövetett bűncselekmények és a gyanúsítottak alakulása

(A szerző által készített ábra. Forrás: Bericht zur Polizeilichen Kriminalstatistik 2003-tól 2018)

visszaesés következettbe, majd 2018-ban további igaz kisebb csökkenést mutatnak az adatok.

Tehát az elkövetett (regisztrált) bűncselekmények száma és a nem német gyanúsítottak száma egyaránt emelkedett az évtized közepén, majd a következő két évben már visszaesett.

Konklúzió

Az elmúlt két évtizedben Németországban csökkent az ismerté vált bűncselekmények száma, ezen belül a nem németek által elkövetett cselekmények is. Bár a pár évvel ezelőtti tömeges irreguláris migráció hatására a csökkenő trend megtörni látszott, de a migrációs válság elmúltával a csökkenő tendencia folytatódik. Ezzel együtt azt is láthattuk, hogy jelentős a ki- és bevándorlás, így nem mindegy, hogy éppen mennyi külföldi van jelen az országban, illetve, hogy honnan is érkeztek, vagyis kik is jelenthetnek biztonsági kockázatot. Ez viszont jelen kiadvány kereteibe nem fér bele, ez már egy további tanulmány tárgya lesz.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Deák József (2018): Oroszország válaszainak rövid története az úrhadviselés, a migráció és a terrorizmus biztonsági kihívásaira. *Hadtudományi Szemle*, 2018. 11. évfolyam 1. szám.

http://archiv.uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2018/2018_1/18_1_forum_deakjosef.pdf (Letöltve: 2018. 05. 05.) pp. 414–424.

Deák József – Gáspár Szabolcs – Háncs Tivadar – Révai Róbert (2016): A migráció rendészeti és egészségügyi aspektusai napjainkban. *Belügyi Szemle* 2016/6 5–15.

Déri Pál (2000): A bűnözés statisztika és a valóság. BM Kiadó, 2000

- Fórizs Sándor (2016): Berlin 2014-es bűnügyi statisztikája. Belügyi Szemle 64. évfolyam 2016/6. pp. 127–139.
- Fórizs Sándor (2017): A német szövetségi belügyminisztérium 2015. évi bűnügyi statisztikája
In: Boda József – Felkai László – Patyi András (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, pp. 177–188.
- Fórizs Sándor (2018): 2016. évi rendőrségi bűnügyi statisztikája. In: Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.): Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Budapest, Dialóg Campus Kiadó. pp. 219–232.
- Korinek László (2014): Tendenciák korunk bűnözésében és bűnüldözésében. Jura 20. pp. 119–141.
- Kui László (2016): A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének helyzete Magyarországon. Magyar Rendészet XVI. évfolyam, 2016/6, pp. 43–50.
- Mátyás Szabolcs (2016): A külföldi bűnelkövetők területi és strukturális jellemzői Magyarországon.
In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai, MRTT, Budapest, pp. 75–88.
- Póczik Szilveszter (2017): A migrációs specifikus bűnelkövetés néhány aspektusáról – Kriminológiai tanulmányok 54.sz. pp. 155–180.
- Ritecz György – Sallai János (2016): A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0 – Hanns Seidel Alapítvány, Budaörs.
- Ritecz György (2016): A terrorizmus és a migráció viszonya a számok alapján – Acta Humana 2016/5. pp. 103–123.
- Ritecz György (2017): A Migráció a XXI. század kezdetén. Globe Edit, Saarbrücken.
- Das Bundesamt in Zahlen 2017. Asyl - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge Referat 02, Nürnberg 2018.
- Eurostat
http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/MIGR_ASYAPPCTZA letöltve: 2018. 04. 16.
- Fakten statt Stimmungslage Malteser Migrationsbericht 2017, Stiftung Malteser Migrationsbericht Köln 2017.
- Bericht zur Polizeiliche Kriminalstatistik 2009-től 2018 számig, www.bmi.bund.de
- Migrationsbericht 1999–2018 közötti számai www.bmi.bund.de
- World Tourism Organization (UNWTO)
<https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL> (Letöltve: 2019. június 22.)
<https://dejure.org/gesetze/AufenthG/95.html> (Letöltve: 2018. 06. 06.)
<https://dejure.org/gesetze/StGB/244a.html> (Letöltve: 2018. 05. 08.)
<https://www.migrationsrecht.net/kommentar-aufenthaltsgesetz-aufenthg-gesetz-aufenthalt-erwerbstaetigkeit-aufenthaltserlaubnis-niederlassungserlaubnis-aufenthg/kommentierung-paragraph-95-abs-1.html> (Letöltve: 2019. 09. 09.)